

Wilde bijen in mijn tuin

Tekst en foto's Annette van Berkel

Akkerhommels

Eerst even over mijzelf: Ik ben Annette van Berkel en ik deel met u de passie voor bijen. Ik heb de Basis cursus Bijenhouden gevolgd, maar ben uiteindelijk vooral wilde-bijen-houder geworden. Mijn tuin is er helemaal op ingericht. Er staat een flink bijenhotel en er staan haast jaarrond goede drachtplanten voor bijen in. De tuin is vijf bij tien meter en ligt in de regio Rivierland. Komend jaar zal ik mijn ervaringen met wilde bijen in deze tuin met u delen.

De akkerhommel (*Bombus pascuorum*)

Afgelopen jaar had ik een akkerhommelnest in de tuin. Ik vind hommels erg leuk met hun mooie harige kleurige lijfjes; net kleine beertjes. Mijn tuin-akkerhommels hebben haast allemaal een oranjebruin borststuk en een zwart achterlijf met een bruine achterlijfspunt. Op de zandgronden zijn ze vaak veel lichter, met gele haren waar de mijne zwarte haren hebben. Het is dus van uiterlijk een nogal variabel beestje: alles tussen de vormen met donkere en lichte kleuren is mogelijk.

Vorig jaar april was er een akkerhommel die bij mij een volk wilde stichten. Akkerhommelkoninginnen hadden al eerder een poging gedaan, maar die nesten werden binnen een paar weken verlaten. Maar dit keer ging het goed. Ik ontdekte het nest doordat ik steeds een akkerhommelkoningin op dezelfde plek in het wat langere gras zag verdwijnen. Akkerhommels maken hun nest vaak bovengronds in mos of tussen plantenresten. Tussen mijn gras staat meer dan genoeg mos, dus een nest op die plek zou goed kunnen.

Hommels zijn sociale insecten. Net als bij honingbijen heeft een volk een koningin en werksters. De bevruchte hommelingin overwintert alleen, ergens ondergronds. De rest

van het volk dat haar heeft voortgebracht sterft voor de winter. In het voorjaar staat de koningin er dus alleen voor om weer een nieuw volk te starten. Ze zorgt zo snel mogelijk voor een aantal werksters, die alle buitentaken van het nest overnemen. De koningin blijft vanaf dat moment binnen. De grootte van een akkerhommelvolk op zijn top omvat tussen de 60 en 150 individuen. Als het volk groot genoeg is worden er nieuwe darren en koninginnen opgekweekt. De koninginnen paren en gaan vrij snel in overwintering. De rest van het volk raakt in verval en sterft.

Om verstoring van ons akkerhommelnest door onszelf (grasmaaien), de hond en de egel te voorkomen, zette ik er een laag gaashekje omheen. Eind mei zagen we enkele heel kleine werkstertjes in- en uitvliegen. Het bleef goed gaan; er was de hele zomer activiteit waarbij de grootte van de in- en uitvliegende hommels behoorlijk verschilde. Behalve de in- en uitvliegende hommels zie je aan zo'n nest niet zo veel.

In oktober vond ik onder een bloempot een akkerhommelkoningin met vervormde vleugels, waarschijnlijk veroorzaakt door het verkrukeldevleugelvirus (Deformed Wing Virus; DWV) waarvan honingbijen ook last kunnen hebben. Dit virus kan via bloembezoek op andere bestuivers worden

Akkerhommelmannelen na gedane arbeid op speerdistel

overgedragen. Hopelijk was dat de enige koningin die er zo voor stond en zijn haar zusters gezond uitgevlogen en in overwintering gegaan.

Hommelkoninginnen willen nogal eens terugkomen naar het nest waar ze geboren zijn. Ik ben benieuwd of ze van het voorjaar de berg mos die hun nest was weer gaan gebruiken. ●

Akkerhommelkoningin op smeerwortel

Akkerhommel op paardenbloem

Verlaten, vrij geknipt nest

Akkerhommelkoningin met vervormde vleugels